

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

6423

1. Obiekt

ZAMKU
RUINY STRAŻNICY

2. Czas powstania
XIV w.
(lub pocz. XVI)

3. Miejscowość

MORSKO

4. Adres 42-400 Zawiercie
Morsko-Łęczec

nr hipoteczny

ul. Łambowe
70

5. Przynależność administracyjna
województwo Śląskie, pow. Zawierciański

gmina Włodowice

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 31 XII 1998
Częstochowskie
województwo

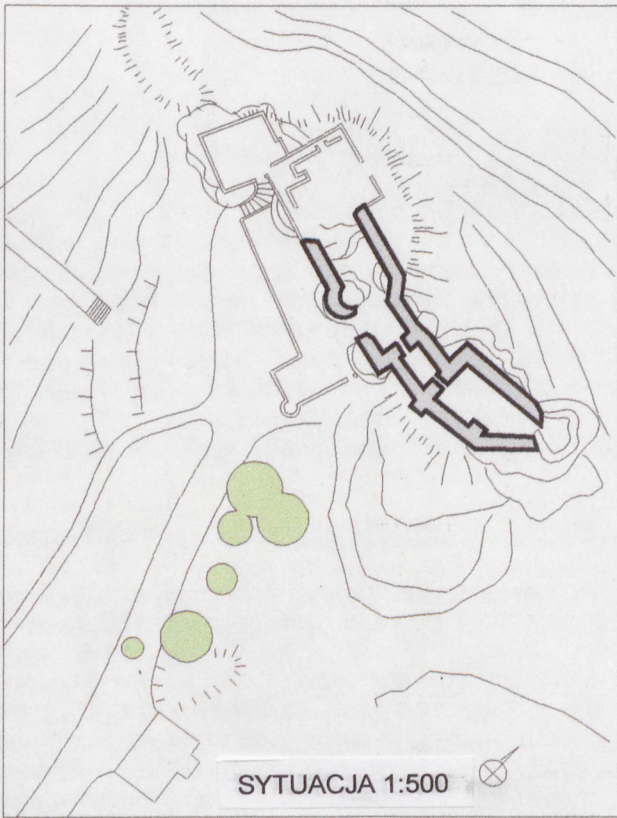
powiat

8. Właściciel i jego adres

F.H.P.U "KEM"
Dąbrowa Górnicza

9. Użytkownik i jego adres
Ośrodek
Szkoleniowo-Wypoczynkowy "MORSKO"
42-400 Zawiercie
Morsko-Łęczec

10. Rejestr zabytków
A/120/78 nr woj. częstochowskiego
Nr 790/67 data 07.10.1976
nr woj. katowickiego

ORIENTACJA 1:100000

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Ruiny strażnicy (Bąkowiec) położone są na terenie wsi Morsko na północny-wschód od niej. Morsko wzmiankowane było już w dokumencie bpa Iwo Odrowąża w roku 1220. W roku 1327 Morsko zostało odebrane dotychczasowym właścicielom, którzy prawdopodobnie trudnili się rozbojem, i nadane kanonikom laterańskim w Mstowie. Nie znana jest data powstania warowni, pierwotnie była zapewne drewniana, wg. jednych źródeł wybudowana przez księcia Władysława Opolczyka w XIV wieku, kiedy był panem tych ziem. Wzmianka o warowni w Bąkowcu pochodzi z 1390 roku i dotyczy jej dziedzica Mikołaja Strzały, w latach 1392 - 1413 z warownią związany był Piotr h. Lis, komornik ziemski krakowski. W latach 1418 - 1422 burgrabią zamku był nieznany Piotr. W 1422 roku Bąkowiec w zapisie otrzymał kasztelan sądecki Krystyn z Koziegłów, a w realne jego posiadanie (prawem bliższości) wszedł w roku 1435 (w tym okresie w latach 1413-1434 klucz bąkowiecki należał do Jana z Sieciechowic i później Mikołaja Morawica z Konoszwówki). Zamek murowany wg. Innych danych wybudowany został przez Włóków, na przełomie XV i XVI wieku, wówczas byli oni właścicielami tych dóbr. Historyczna wzmianka o warowni jako "fortalitium" - strażnica, pochodzi z roku 1451, kiedy jej właścicielem był Piotr Zborowski. Następnie strażnica była własnością rodziny Brzeskich i Giebułtowskich. W XVIII wieku, prawdopodobnie po zniszczeniach w czasie potopu, zamek został opuszczony i stopniowo popadł w ruinę. Od XVIII wieku aż do XIX wieś Morsko i położone na jej terenie ruiny były własnością rodziny Heppenów. W latach 1929 - 33 u stóp pd. Wzgórza warowni, arch. Witold Czeczott wzniósł nowy dom mieszkalny.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie instalacje)

SYTUACJA: warownia położona w kierunku północno-wschodnim od zabudowań wsi Morsko, na szczycie wysokiej skały, wśród lasu mieszanego. Od północy i wschodu całkowicie niedostępna, wejście od strony południowo-zachodniej, u podnóża wzniesienia.

OPIS ZAŁOŻENIA: obecnie zachowany jedynie dość czytelny obrys kamiennych murów zamku górnego, u podnóża wybudowano w okresie międzywojennym z kamienia wapiennego zabudowania mieszkalne. Mury strażnicy zbudowane są z kamienia wapiennego na zaprawie wapiennej, grubości rzędu 160 - 180 cm.

Na podstawie zachowanych murów można stwierdzić, że strażnica była wybudowana na planie nieregularnego, wydłużonego wieloboku, bardzo dobrze dostosowana do kształtu wzniesienia. Zajmowała powierzchnię około 500 m kwadratowych i składała się z elementów obronnych i mieszkalnych. Kamienna brama prowadziła na mały dziedziniec otoczony murem i czworokątnymi pomieszczeniami położonymi na przeciwległych stronach skały w układzie amfiladowym. Półkoliste baszty, usytuowane w narożach, pełniły funkcję obserwacyjno - obronną. Do zamku istniał dostęp jedynie pieszy od strony zachodniej z położonego poniżej przedzamcza o powierzchni ok. 800 m kw., otoczonego wysokim, kamiennym murem. Całą strażnicę dodatkowo chronił wał ziemny łączący poszczególne wolno stojące skałki i głęboka, sucha fosa.

Obiekt jest dobrym przykładem zamku wybudowanego na wzgórzu, całkowicie wykorzystującego jego warunki naturalne.

Opis zabudowań międzywojennych: zlokalizowane u podnóża wzgórza zamkowego, murowane z kamienia wapiennego, łamanego, na zaprawie wapienno-cementowej, grubości ścian rzędu 50 cm. Składają się z prostopadłościennych bloków: jednokondygnacyjnych (od strony pd-wsch. i pd.) i dwukondygnacyjnego (od strony pd-zach.), wtopionych częściowo w skałę. Strop w budynku dwukondygnacyjnym na belkach stalowych. Dachy jednospadowe (nad budynkiem gospodarczym od pd.) i płaskie. Schody w budynku w narożu pd.-zach. z kamienia z okładziną drewnianą, jednobiegowe, zewnętrzne kamienne, jednobiegowe na łuku, drzwi drewniane, jednoskrzydłowe, zewnętrzne obite metalową kratownicą, wewnętrzne płytowe, współczesne, w budynku parterowym od południa drzwi dwuskrzydłowe, opierane ukośnie nabijanymi deskami z ozdobnymi okuciami. Wnętrza pozbawione wyposażenia, ściany obłożone częściowo boazerią lub z nie tynkowanego kamienia, podłogi wykładzina dywanowa i płyty paździeżowe lub beton. Elewacje proste, surowe, bez tynków i ozdób z nieregularnie rozstawionymi prostokątnymi otworami okiennymi. W narożu budynku usytuowanego w części południowo-wschodniej półkolista baszta. Pomieszczenia te służyły jako pokoje gościnne ośrodka, obecnie nie użytkowane, część pomieszczeń (jednokondygnacyjne od południa) służy jako magazyn.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa Zamek górny ok. 500m ² przedzamcze ok. 800 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne Obronno-mieszkalne	17. Użytkowanie obecne Nie użytkowany (wcześniej ruiny udostępniane do zwiedzania, w budynkach mieściły się pokoje gościnne, magazyny)
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja W latach 1959 - 61 zamek górny poddano pracom konserwatorsko-zabezpieczającym..		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Mury zachowanej części zamku - stan dobry (zabezpieczone) Część dobudowana w okresie międzywojennym: Fundamenty - nie sprawdzano Ściany - stan zadowalający Stropy - stan dobry Pokrycie dachu - stan zadowalający Okna - stan średni i zły (do remontu lub wymiany) Drzwi - stan dobry i średni 20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Zamek górny zachowany w dobrym stanie w formie trwałej ruiny. Budynki nowe zaniedbane, obecnie nie użytkowane, wnętrza zdewastowane, wymagają odnowienia.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- 1."Gmina Włodowice. Materiały wyjściowe do planu zagospodarowania Przestrzennego. Wytyczne konserwatorskie."
Oprac. PPHU "ACER" Pracownia Projektowa, Częstochowa 1992 r.
2. Karta ewidencyjna tzw. Zielona ruin zamku w Morsku, autor A.Jaśkiewicz, 1959 r.(Aarch. Deleg. SOS w Cz-wie).
3. Materiały dot. strażnicy w Morsku - maszynopis, z Archiwum Deleg. SOZ w Cz-wie (nr 692).

22. Bibliografia

- 1."Zamki w Polsce", Bohdan Guerquin, Arkady Warszawa 1974 r.

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

mgr inż. arch.M.Herczyńska 2001 r.

tekst

mgr inż. arch.M.Herczyńska 2001 r.

plany, rysunki

mgr inż. arch.M.Herczyńska 2001 r.

zdjęcia fotogr.

imię, nazwisko, data, podpis

zbiór prywatny

miejsce przechowywania negatywów

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

nr 1,2,3 mat. fotograficzny, rysunek

1. Miejscowość Morsko	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Ruiny strażnicy	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Materiał fotograficzny.
--------------------------	---	---

1. Widok na zamek z kierunku pd.

2. Podnóże wzgórza od pd.
z dobudowanymi budynkami
w latach 1929-33.

3. Pn.-wsch. część strażnicy - widok
z podnóża skały z kierunku pn.

4. Obrys murów od strony
północnej.

Wkładkę założył : mgr inż.arch. M.Herczyńska, 10. 2001 rok
(imię, nazwisko, data,)

Miejsce przechowywania negatywów : Deleg.SOZ Częstochowa

5. Widok od strony zach.
(nadbudowana część).

6. Widok z kierunku pd.-wsch.
(fragment pd. murów).

7. Podnóże wzgórza -
z kierunku wschodniego.

8. Fragment budynku od pd.-wsch.
w głębi widoczny zarys baszty.

9. Pawilon mieszkalny w pd.-wsch.
części założenia (jego fr. widoczny obok).

10. Zbocze skalne z dobudowanymi
budynkami od zachodu.

1. Miejscowość Morsko	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Ruiny strażnicy	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Materiał fotograficzny.
--------------------------	---	---

11. Fragment korony murów od pd.
(w głębi budynek mieszkalny
w pd.-zach. części zespołu).

12. Obrys murów w środkowej
części strażnicy od pd.

13. Obrys murów w części od pn.

14. Drzwi wyjścia z pawilonu
mieszkalnego na górny zamek

mgr inż.arch. M.Herczyńska, 10. 2001 rok

Wkładkę założył :
(imię, nazwisko, data,)

Zbiór prywatny

Miejsce przechowywania negatywów :

15. Wyjście na zamek górny.
w pd.-zach. części założenia.

16. Widok z zach. naroża strażnicy.

17. Zachowana ściana wewn.
z pom w zach. części założenia.

18. Otwory w ścianie pn.
zachodniej części założenia.

19. Schody wewnątrz pawilonu
pd.-zach. (wejście na górny zamek).

20. Okno w pawilonie pd.-zach.

1. Miejscowość Morsko	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Ruiny strażnicy	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Materiał fotograficzny. Rzut na odwrocie.
--------------------------	---	---

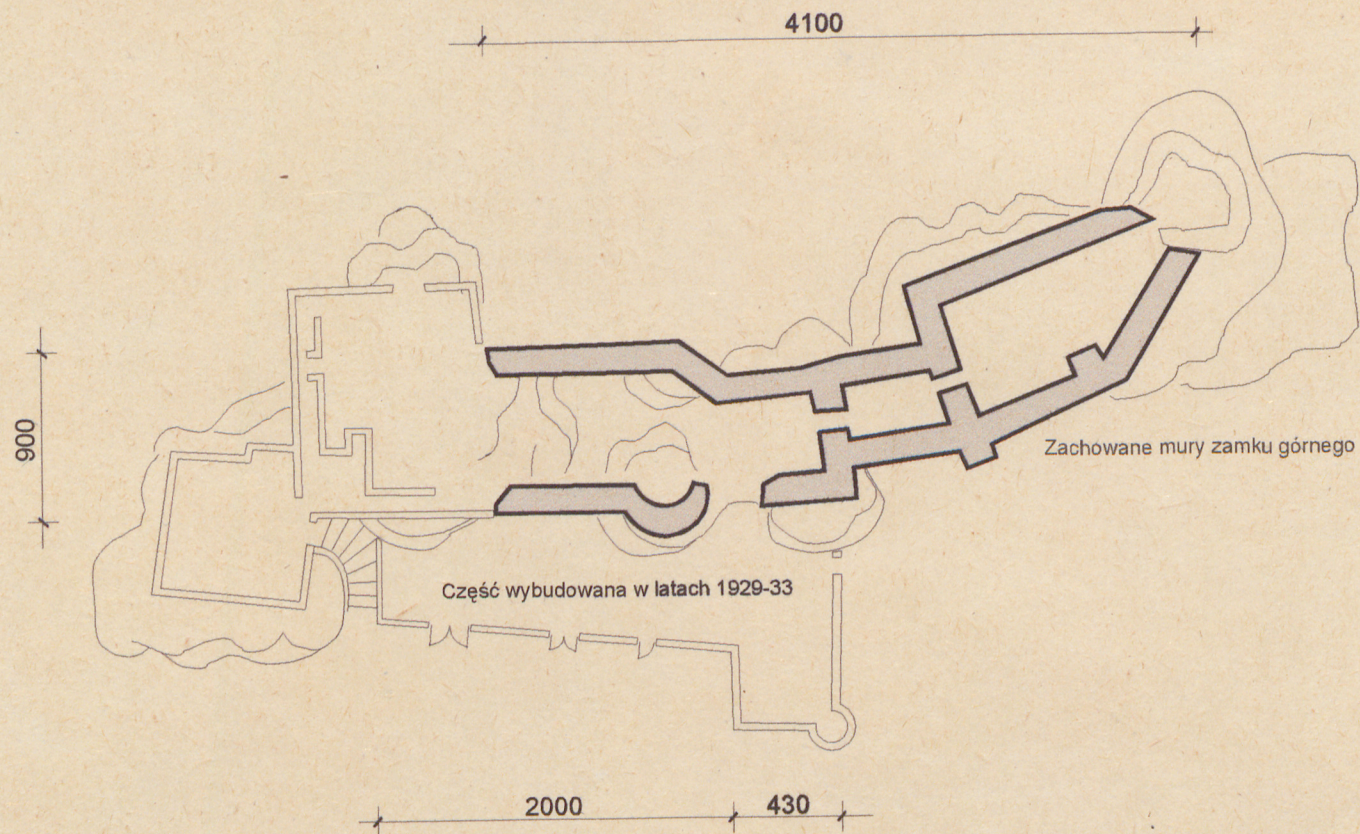

21. Jedne z drzwi w budynku jednokondyg.
u podnóża wzgórza od strony pd.

Wkładkę założył : mgr inż.arch. M.Herczyńska, 10. 2001 rok
(imię, nazwisko, data,)

Zbiór prywatny

Miejsce przechowywania negatywów :

RZUT
skala 1:400

